

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.19.0058.N

FEDERALE PENSIOENDIENST, openbare instelling, met zetel te 1060 Sint-Gillis, Zuidertoren, Europaesplanade 1, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0206.738.078,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger en mr. Bruno Maes, advocaten bij het Hof van Cassatie, beiden met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpansesteenweg 177/7, waar de eiser woonplaats kiest,

tegen

J. R.,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, waar de verweerster woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het arbeidshof te Brussel van 9 mei 2019.

Sectievoorzitter Koen Mestdagh heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling***

1. Krachtens artikel 21, § 3, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.

Het tweede lid van voormelde wetsbepaling bepaalt dat wanneer de onverschuldigde uitbetaling haar oorsprong vindt in de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling dan deze bedoeld in § 1, de terugvordering verjaart door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt.

Krachtens artikel 21, § 3, derde lid, van voormelde wet wordt de in het eerste en in het tweede lid vastgestelde termijn op drie jaar gebracht, wanneer de onverschuldigde sommen werden verkregen door bedrieglijke handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen. Dit geldt eveneens ten aanzien van de sommen die ten onrechte werden uitbetaald wegens het niet afleggen, door de schuldenaar, van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordenende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

2. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 21, § 3, tweede lid, van voormelde wet van 13 juni 1966, dat een bijzondere aanvangsdatum van de verjaringstermijn voor de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde prestaties bepaalt wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of een voordeel in een andere regeling dan die bedoeld in § 1, volgt dat de wetgever met de termen “*vanaf de datum van de beslissing*” bedoeld heeft dat de verjaringstermijn begint te lopen vanaf de kennisgeving van de beslissing aan de uitbetalingsinstelling.

Hieruit volgt dat die bepaling geen toepassing vindt wanneer de uitbetalingsinstelling op een andere wijze verneemt dat de betrokkene een buitenlands voordeel geniet.

3. De appelrechters stellen vast dat:

- de verweerster, op basis van de tewerkstelling in België van haar ex-echtgenoot, op 7 juni 2001 het genot van het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot aanvroeg;
- dit rustpensioen haar werd toegekend met ingang van 1 september 2000;
- zij op 4 maart 2014 in België het rustpensioen als werknemer aanvroeg, naar aanleiding van het overlijden van haar ex-echtgenoot;
- bij het onderzoek van deze aanvraag werd vastgesteld dat zij over pensioenrechten in Nederland beschikte;
- het bevoegde Nederlandse orgaan bij schrijven van 6 november 2015 meedeelde dat de verweerster inderdaad een AOW-ouderdomspensioen genoot op basis van haar verblijf in Nederland;
- het bevoegde Nederlandse orgaan op 14 december 2015 bevestigde dat die AOW-uitkering reeds aan de verweerster werd toegekend sinds 1 augustus 2004 toen zij 65 jaar werd;
- de eiser bij aangetekende kennisgeving van 21 januari 2016 aan de verweerster meedeelde dat zij sinds 1 augustus 2004 geen recht meer had op het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote omdat zij een Nederlands pensioen geniet en dat alle sinds 1 augustus 2004 betaalde bedragen voor een totaal van 30.364,61 euro worden teruggevorderd.

4. Uit deze vaststellingen blijkt dat de eiser niet ingevolge een kennisgeving door het Nederlandse orgaan kennis heeft gekregen van de beslissing waarbij aan de verweerster een AOW-uitkering werd toegekend met ingang van augustus 2004, maar wel op een andere wijze, namelijk ingevolge een uitwisseling van informatie naar aanleiding van een latere aanvraag.

Daaruit volgt dat de in artikel 21, § 3, tweede lid, van voormelde wet van 13 juni 1966 bepaalde bijzondere aanvangsdatum van de verjaringstermijn van de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde prestaties te dezen geen toepassing vindt.

5. Op grond van deze in de plaats gestelde redenen is de beslissing dat de terugvordering van de ten onrechte ontvangen uitkeringen op grond van artikel 23, § 3, derde lid, van voormelde wet van 13 juni 1966 beperkt wordt tot de periode vanaf 21 januari 2013 naar recht verantwoord.

Het middel dat niet tot cassatie kan leiden, is, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 290,77 euro en op de som van 20 euro ten gunste van het Begrotingsfonds voor juridische bijstand.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Koen Mestdagh, als voorzitter, en de raadsheren Sven Mosselmans, Bruno Lietaert, Michael Traest en Ann De Wolf, en in openbare rechtszitting van 2 december 2024 uitgesproken door sectievoorzitter Koen Mestdagh, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Wim Vanderputten.

W. Vanderputten

A. De Wolf

M. Traest

B. Lietaert

S. Mosselmans

K. Mestdagh

Verzoekschrift

VOORZIENING IN CASSATIE

VOOR: de **FEDERALE PENSIOENDIENST**, voorheen de Rijksdienst voor Pensioenen, openbare instelling, met zetel te 1060 Brussel, Zuidertoren 3, ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder het nummer BE 0206.738.078,

Eiser tot cassatie, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. Huguette Geinger, ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan.

TEGEN: mevrouw J. R.,

Verweerster in cassatie

* * *

Aan Mevrouw de Eerste Voorzitter, de Heer Voorzitter, de Dames en Heren Raadsheren, leden van het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

Eiser heeft de eer het arrest, dat op 9 mei 2019 op tegenspraak tussen partijen werd gewezen door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel (2018/AB/80), aan het toezicht van Uw Hof te onderwerpen.

* * *

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

1. Verweerster, van Nederlandse nationaliteit, was van 17 augustus 1972 tot 6 februari 1997 gehuwd en woonde in België. Haar echtgenoot had destijds een tijdelijke tewerkstelling als piloot in België.

Op 7 juni 2001 vroeg verweerster rustpensioen aan als uit de echt gescheiden echtgenote. Dit pensioen werd haar met ingang van 1 september 2000 toegekend ingevolge beslissing van 20 september 2001.

Op 24 februari 2014 overleed de ex-echtgenoot van verweerster. Op 4 maart 2014 vroeg zij in België rustpensioen aan

als werknemer. Bij het onderzoek van deze aanvraag, bleek dat zij beschikte over pensioenrechten in Nederland.

Per kennisgeving van 6 november 2015 deelde de Nederlandse Sociale Verzekeringsbank aan RVP mee dat verweerster in Nederland een AOW-ouderdomspensioen genoot.

Bij brief van 14 december 2015 meldde de Nederlandse Sociale Verzekeringsbank dat verweerster het AOW-ouderdomspensioen genoot sedert 1 augustus 2004.

Bij aangetekende brief van 21 januari 2016 werd verweerster door RVP in kennis gesteld van de herziening van de beslissing van 20 september 2001. In deze brief werd het volgende gepreciseerd:

Redenen van de herziening

U ontvangt een Nederlands pensioen vanaf 01/08/2004.

Er werden onverschuldigde bedragen betaald

- *Uit de nieuwe beslissing vloeit voort dat u onverschuldigde bedragen werden betaald zoals blijkt uit de bijgevoegde afrekening.*
- *Ingevolge artikel 21 van de wet van 13.06.1966 is de Rijksdienst voor Pensioenen bevoegd tot terugvordering van deze bedragen.*

Vaststelling van de termijn van de terugvordering

Aangezien de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling vordert de Rijksdienst voor

Pensioenen alle onverschuldigde bedragen terug (artikel 21 §3, tweede lid van de wet van 13.06.1966).

2. Met een verzoekschrift, neergelegd op 20 april 2016, tekende verweerster beroep aan tegen deze beslissing.

De Nederlandstalige Arbeidsrechtbank Brussel sprak vonnis uit op 22 december 2017, waarbij het beroep van verweerster tegen de beslissing van 21 januari 2016 ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond werd verklaard. De arbeidsrechtbank:

- bevestigde de beslissing van 22 december 2017 in de mate dat verweerster werd uitgesloten van het recht op pensioen vanaf 1 augustus 2004;
- veroordeelde verweerster tot terugbetaling van de onterecht betaalde pensioenen vanaf januari 2013.

Eiser tekende hoger beroep aan tegen dit vonnis.

Bij arrest van 9 mei 2019 verklaarde het Arbeidshof te Brussel het hoger beroep ongegrond en bevestigde het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen.

3. Bij gerechtsbrief van 21 juni 2019 werd van dit arrest kennis gegeven aan eiser.

De vordering werd derhalve tijdig ingesteld.

4. Tegen het arrest van 9 mei 2019 meent eiser volgend middel tot cassatie te kunnen aanvoeren.

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden bepalingen

- Artikel 21, §3, eerste, tweede en derde lid, en §4 van de wet van 13 juni 1966 *betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden*, artikel 21, §4, zoals dit bestond vóór de wijziging bij de wet van 13 april 2019

Aangevochten beslissing

Bij het bestreden arrest van 9 mei 2019 bevestigt het Arbeidshof te Brussel het vonnis van 22 december 2017 van de Nederlandstalige Arbeidsrechtbank Brussel waarbij het beroep van verweerster tegen de beslissing van 21 januari 2016 ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond werd verklaard, de voormelde beslissing van 21 januari 2016 werd bevestigd in de mate eiser verweerster heeft uitgesloten van het recht op pensioenen vanaf 1 augustus 2004 en de onterecht betaalde pensioenen, toegekend vanaf januari 2013 heeft teruggevorderd, de voormelde beslissing van 21 januari 2016 werd vernietigd in de mate eiser onverschuldigd betaalde pensioenen heeft teruggevorderd voor de periode voor 21 januari 2013, gelet op de verjaring, de tegenvordering van eiser tot het verkrijgen van een uitvoerbare titel tot terugbetaling van de teruggevorderde pensioenbedragen ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond werd verklaard, verweerster werd veroordeeld tot terugbetaling aan eiser van de onterecht betaalde pensioenen, toegekend vanaf januari

2013, onder aftrek van eventuele reeds gedane betalingen en de tegenvordering van eiser voor het overige ongegrond werd verklaard, en dit op de volgende gronden:

“De toepasselijke wetgeving

4.

Overeenkomstig artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen, verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties normaal door verloop van zes maanden, te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.

Wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling, verjaart de terugvordering door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt.

De termijn van zes maanden wordt op drie jaar gebracht wanneer de onverschuldigde sommen werden verstrekt ingevolge bedrieglijke handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen. Dezelfde termijn geldt wanneer sommen ten onrechte werden uitbetaald wegens het niet afleggen door de schuldenaar van een verklaring, die is voorgeschreven door een wet of een verordende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

Overeenkomstig artikel 21, § 4 van de wet wordt, buiten de gevallen waarin voorzien is in het Burgerlijk Wetboek, de verjaring gestuit door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door een aangetekend schrijven of door de betekening van een verbeterende beslissing aan de betrokkene.

De verjaring moet binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw gestuit worden.

5.

In zijn arresten van 17 december 1998 en 3 november 2003 (www.cass.be) oordeelde het Hof van Cassatie dat uit de bepaling van artikel 21, § 3, al. 2 van de wet van 13 juni 1966 (waarin voorzien wordt dat, wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel, de terugvordering verjaart door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voormelde voordelen toekent of verhoogd), zo begrepen moet worden dat in die hypothese de verjaringstermijn slechts begint te lopen vanaf de kennisgeving van de buitenlandse beslissing aan de Rijksdienst. Het Hof van Cassatie leidt dit af uit de wetsgeschiedenis van de bepaling. Het hof sluit zich bij deze zienswijze aan.

6.

Het Hof van Cassatie heeft, met betrekking tot de toepassing van de driejarige verjaringstermijn verder geoordeeld dat, wanneer van deze termijn toepassing wordt gemaakt wegens het niet afleggen van een verklaring door de gerechtigde (die weet of moest weten dat hij geen recht meer had op het gehele bedrag van de uitkering), vereist is dat de rechter nagaat of de omstandigheden eigen aan de zaak aantonen dat de gerechtigde wist of moest weten dat hij geen recht meer had op deze uitkering (12 december 2005, www.cass.be.)

Toepassing op de voorliggende betwisting.

7.

Voor de toepassing van de vermelde bepalingen op de voorliggende betwisting zijn twee vragen aan de orde: (1) welk is de toepasselijke verjaringstermijn; (2) wanneer begint deze te lopen.

Artikel 21, § 3 van de pensioenwet kent twee verjaringstermijn(en). De gewone verjaringstermijn is zes maanden. Die termijn wordt echter op drie jaar gebracht wanneer de onverschuldigde sommen werden verkregen door bedrieglijke handelingen of wanneer ten onrechte sommen werden uitbetaald wegens het niet afleggen van een wettelijk verplichte bepaling. Artikel 21, § 3 kent geen andere verjaringstermijnen.

In de regel begint de verjaringstermijn te lopen vanaf het ogenblik van de betaling. Dat geldt zowel voor de verjaringstermijn van zes maanden als voor die van drie jaar. Een afwijking is voorzien in al. 2 met betrekking tot de onverschuldigde uitbetalingen die hun oorsprong vinden in de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel (...). In dat geval begint de verjaringstermijn te lopen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt. Zoals reeds vermeld, heeft Hof van Cassatie geoordeeld en het hof sluit zich bij die rechtspraak aan - dat in feite bedoeld wordt het ogenblik waarop de toekenning van een buitenlands voordeel wordt ter kennis gebracht van (eiser).

8.

Anders dan (verweerster) voorhoudt, kan uit de tekst van artikel 23, § 3, al. 2 niet afgeleid worden dat deze bepaling enkel van toepassing is wanneer het gaat om onverschuldigde uitkeringen voortvloeiende uit de toekenning van achterstallen ingevolge beslissingen met terugwerkende kracht. De redactie van de wettelijke bepaling is algemeen en maakt niet het onderscheid dat (verweerster) daarin meent te zien. Ook de voorbereidende werken van de wet houden geen duidelijke verklaringen in die dit standpunt ondersteunen. En zelfs indien dit zo zou zijn, is het een vaststaande rechtspraak dat bij een tegenstrijdigheid tussen de tekst van de wet

(zonder dat er een ruimte is voor interpretatie van deze tekst) en de voorbereidende werken, enkel uitgegaan moet worden van de tekst van de wet.

9.

Omgekeerd laat niets toe, zoals (eiser) schijnt aan te nemen, om voor de bijzondere hypothese van artikel 23 § 3, al. 2 een andere (onbeperkte?) verjaringstermijn aan te nemen. Alinea 3 is duidelijk: de verjaringstermijn is zowel in het kader van alinea 1 als van al. 2, hetzij zes maanden, hetzij drie jaar.

Er is geen tussenweg, ook niet door beroep te doen op de mogelijkheden tot stuiting van de verjaring. De verjaringstermijn die bepaald wordt voor de terugvordering van onverschuldigde pensioenbetalingen is, (zoals alle of minstens de meeste sociale zekerheidsuitkeringen) een bevrijdende verjaring. Dat wil zeggen dat na een bepaalde termijn een vordering niet meer opeisbaar wordt. Die termijn is in het kader van de pensioenwetgeving zes maanden of drie jaar. Door het mechanisme van de stuiting van de verjaring, kan men de termijn waarover men beschikt om de onverschuldigde betaling effectief terug te vorderen verlengen, maar men kan in geen enkel geval de omvang van wat kan teruggevorderd worden, verhogen.

Bij wijze van voorbeeld in een andere sector. De verjaringstermijn voor achterstallige huishuren bedraagt vijf jaar. Op het ogenblik dat de verhuurder zijn vordering inleidt (of gestuit heeft) kan hij de huur van de laatste vijf jaar terugvorderen. Hij kan nooit, door het spel van de stuiting van de verjaring, meer dan vijf jaar huur terugvorderen.

10.

Het hof heeft in een vroeger arrest van daarover reeds duidelijk standpunt genomen:

“Ten onrechte houdt de Rijksdienst voor Pensioenen voor dat indien de schuld, veroorzaakt door de uitvoering van een buitenlandse beslissing, binnen een termijn van zes maanden vanaf het vertrekpunt van de verjaring aan de pensioengerechtigde wordt medegedeeld, de onverschuldigde betalingen integraal vanaf de ingangsdatum van de buitenlandse beslissing kunnen worden teruggevorderd. Zulks kan op geen enkele manier afgeleid worden uit de wettekst. Integendeel bepaalt artikel 21, § 4 van de wet van 13 juni 1966 uitdrukkelijk dat de verjaring binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw moet gestuit worden.”

(Eiser) heeft tegen dit arrest - waarin ook verschillende andere problemen aan de orde waren - een cassatievoorziening ingeleid (die werd afgewezen). In de cassatievoorziening wordt echter geen enkel middel ontwikkeld met betrekking tot de geciteerde passage, zodanig dat moet aangenomen worden dat (eiser) op dat ogenblik inzag dat voor zijn stelling geen voldoende juridische basis kon gevonden worden. Het is dan ook eigenaardig dat (eiser) op dit punt blijft aandringen.

11.

De verjaringstermijn voor de terugvordering van de onverschuldigde betalingen aan (verweerster) begon te lopen op 14 december 2015, datum waarop (eiser) in kennis gesteld werd van het feit dat (verweerster) een buitenlands rustpensioen genoot.

Twee vragen zijn dan nog aan de orde: is dat de verjaringstermijn van zes maanden die toepassing vindt, dan wel die van 3 jaren; is er een geldige stuiting van de verjaring gebeurd of is, bij afwezigheid

van een geldige stuiting van de verjaring, de terugvordering volledig vervallen.

11.

(Eiser) heeft de verjaring gestuit bij aangetekend schrijven van 21 januari 2016. Bij verzoekschrift van 20 april 2016 heeft (verweester) beroep aangetekend bij de arbeidsrechtbank tegen deze beslissing. Daarna is blijkbaar pas een aangetekend schrijven gericht op 18 oktober 2016, dit is buiten de termijn van zes maanden.

Terecht echter verwijst (eiser) naar artikel 30/1 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van sociale zekerheid voor werknemers. Volgens deze bepaling schorst elk rechtsgeding met betrekking tot de invordering van ten onrechte ontvangen uitkeringen dat wordt ingesteld door de betrokken instelling, door de schuldenaar die deze prestaties moet terugbetalen of door gelijk welke andere persoon die ze moet terugbetalen krachtens wettelijke of reglementaire bepalingen. De verjaring vangt aan met de akte van rechtsingang en eindigt wanneer de rechterlijke beslissing in kracht van gewijzigde gegaan is.

De bepaling van artikel 30/1 is in de wet van 29 juni 1981 ingelast door artikel 40 van de programmawet van 27 december 2012 met uitwerking op 1 januari 2013. In tegenstelling met andere bepalingen van de wet van 29 juni 1981, die nooit effectief in werking werden gesteld, is artikel 30/1 een bindende de bepaling. Uit de wet waarin de bepaling werd opgenomen, blijkt dat zij van toepassing is op alle sectoren van de sociale zekerheid, waarop deze wet van toepassing is, zoals de pensioenen (zie art. 21).

De verjaring is aldus geldig gestuit door het schrijven van 21 januari 2016. Daaruit volgt dat naargelang de toepasselijk verklaard de verjaringstermijn, de ten onrechte betaalde prestaties kunnen

teruggevorderd worden hetzij vanaf 21 juli 2015, hetzij vanaf 21 januari 2013.

12.

Samen met de eerste rechter, is het hof van oordeel dat in de voorliggende betwisting toepassing moet gemaakt worden van de driejarige verjaringstermijn, voorzien door alinea 3 van artikel 23, § 3 van de pensioenwet.

Bij de kennisgeving van haar pensioen aan (verweerster) op 20 september 2001 werd onder de titel “verplichtingen van de gepensioneerden” vermeld dat zij verplicht was de Rijksdienst schriftelijk in kennis te stellen van

....

“het genot van een uitkering wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid bij toepassing van een Belgische of buitenlandse wetgeving inzake sociale zekerheid of van een gelijkwaardige uitkering bij toepassing van een andere Belgische of buitenlandse wetgeving of van een uitkering wegens loopbaanonderbreking of vermindering van de prestaties of van een brugpensioen

Het genot van ieder pensioen of als dusdanig geldend voordeel verleend bij toepassing van een Belgische buitenlandse of internationale pensioenregeling andere kan deze voor werknemers”.

Daarbij werd uitdrukkelijk vermeld dat het niet naleven van deze verplichtingen aanleiding gaf tot terugvordering van de teveel betaalde uitkeringen en dat in geval van kwade trouw - waarmee gelijkgesteld werd het niet afleggen van een verplichte verklaring - een verjaringstermijn van vijf jaar werd toegepast.

Bij haar aanvraag van pensioen in 2001 heeft (verweerster) ook de “verklaring van de aanvrager ondertekend”. Daarbij werd vermeld dat zij zich toe verbond de Rijksdienst voor pensioenen onmiddellijk in te lichten omtrent iedere wijziging inzake ... “Het genot door mij of mijn echtgenote van een pensioen of een als dusdanig geldend voordeel vanwege een andere instelling dan de Rijksdienst voor pensioenen.”

14.

De omstandigheid dat in Nederland het AOW pensioen automatisch wordt toegekend, enkel op basis van het feit dat men zoveel jaar in Nederland heeft gewoond, zonder enige verplichting tot bijdrage, doet niets af aan het feit dat (verweerster) zich moest realiseren dat, op het ogenblik dat zij in Nederland een pensioen ontving, zij daarvan aangifte moest doen in België.

(Verweerster) kan het hof niet overtuigen dat zij volledig te goeder trouw was en zich op geen enkele manier realiseerde dat zij een verklaring moest afleggen, omdat zij helemaal geen inzicht had in de pensioenen die zij ontving. (Verweerster), die gescheiden was sinds 1997, vroeg op 7 juni 2010, in België een Belgisch rustpensioen aan als ex echtgenoot van de heer Van Ommeren. De aanvraag van een dergelijk pensioen veronderstelt toch al een minimaal inzicht in de Belgische wetgeving. In 2004 ontving zij dan de AOW uitkering in Nederland. Zoals blijkt uit het schrijven van SVB (sociale verzekeringsbank Nederland) heeft zij daar reeds op 4 maart 2014, hetzij minder dan twee weken na het overlijden van haar ex echtgenoot een aanvraag ingediend om een verdere pensioenrecht in België te laten gelden. Het is in het kader van het onderzoek van deze aanvraag dat (eiser) vastgesteld heeft dat (verweerster) sinds 2004 een pensioen genoot in Nederland, waarvan zij geen kennisgeving gedaan.

14

(Verweerster) was aldus vertrouwd met de wetgeving, minstens vroeg zij telkens tijdig de bijstand van de sociale verzekeringskas om haar rechten te laten gelden.

(Verweerster) brengt ook geen elementen van persoonlijke aard aan die zouden kunnen verklaren of begrijpelijk maken dat zij haar wettelijke verplichtingen niet is nagekomen. Zij voert niet aan dat zij onvoldoende geletterd was of dat zij, in die periode dat zij de verklaringen moest afleggen, aangetast was door enige ziekte die haar niet toeliet op correcte wijze haar wettelijke verplichtingen na te leven.

15.

Het vonnis van de eerste rechter dient dan ook volledig bevestigd te worden in zoverre het (verweerster) afwijst van de vordering tot vernietiging van de administratieve beslissing van 21 januari 2016 en de terugvordering van de onrechtmatig ontvangen uitkeringen beperkt tot de periode vanaf 21 januari 2013.

Het vonnis van de eerste rechter dient eveneens bevestigd te worden in zoverre het de tegeneis van (eiser) afwijst in zoverre deze een ruimere omvang had dan de terugvordering voor de periode van 21 januari 2013 tot 21 januari 2016.

De andere door partijen ontwikkelde argumentaties zijn verder niet relevant zijn voor de beslechting van de beslissing en moeten aldus niet beantwoord worden.”

Grief

1. Ingevolge artikel 21, §3, eerste lid, van de Wet van 13 juni 1966 *betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden* (verder de wet van 13 juni 1966) verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties door verloop van zes maanden **te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.**

Wanneer evenwel de onverschuldigde uitbetaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling dan deze bedoeld in §1, verjaart de terugvordering krachtens het tweede lid van artikel 21, §3, van de wet van 13 juni 1966 **door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt.**

De in het eerste en in het tweede lid van artikel 21, §3, van de wet van 13 juni 1966 vastgestelde termijn wordt ingevolge het derde lid van voormeld artikel 21, §3, op drie jaar gebracht, wanneer de onverschuldigde sommen werden verkregen door bedrieglijke handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen. Dit geldt eveneens ten aanzien van de sommen die ten onrechte werden uitbetaald wegens het niet afleggen, door de schuldenaar, van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordenende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

Artikel 21, §4, van de wet van 13 juni 1966 regelt de stuiting van de verjaring door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door middel van een ter post aangetekende brief.

2. De onverschuldigde uitbetaling van het pensioen aan verweerster vindt haar oorsprong in de toekenning van een buitenlands voordeel aan verweerster, met name de toekenning van een Nederlands AOW-pensioen vanaf 1 augustus 2004.

De terugvordering van dit onverschuldigd uitbetaalde pensioen verjaart derhalve door verloop van zes maanden (art. 21, §3, tweede lid) of door verloop van drie jaar (art. 21, §3, derde lid), **te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde buitenlandse voordelen toekent of verhoogt.**

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 21, §3, tweede lid, van de wet van 13 juni 1966 volgt dat de wetgever met de termen “**vanaf de datum van de beslissing**” in geval van toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel bedoeld heeft dat de verjaringstermijn begint te lopen **vanaf de kennisgeving van de beslissing aan het uitbetalend organisme**, namelijk het organisme dat de betaling heeft verricht die wegens de toekenning of verhoging van het buitenlands voordeel onverschuldigd is gebleken.

Uit de vaststellingen van de appelrechters volgt:

- dat in de voorliggende betwisting toepassing moet worden gemaakt van de driejarige verjaringstermijn, voorzien door het derde lid van artikel 21, §3, van de wet van 13 juni 1966 (bestreden arrest p. 11, eerste lid; ingevolge materiele vergissing vermeldt het bestreden arrest artikel 23, §3);
- dat eiser op 14 december 2015 werd in kennis gesteld van het feit dat verweester een buitenlands rustpensioen genoot (bestreden arrest p. 10, eerste randnummer 11).

De terugvordering van de onverschuldigde uitbetaling verjaart derhalve ingevolge artikel 21, §3, tweede en derde lid, van de wet van 13 juni 1966 **door verloop van drie jaar te rekenen vanaf 14 december 2015.**

Uit de vaststellingen van de appelrechters volgt tevens dat de verjaring gestuit werd door het schrijven van eiser van 21 januari 2016 en vervolgens geschorst werd ingevolge het verzoekschrift van

20 april 2016 waarbij verweester beroep heeft aangetekend tegen de beslissing van 21 januari 2016 zodat de terugvordering van de onverschuldigde uitbetaling tijdig werd ingesteld (bestreden arrest p. 10, tweede randnummer 11).

3. Door te voorzien in een bijzondere aanvangsdatum voor de verjaring heeft de wetgever willen voorkomen dat de vordering tot terugbetaling van de onverschuldigde prestaties verjaard zou zijn vooraleer het uitbetalend organisme het onverschuldigd karakter van de verleende prestaties heeft kunnen vaststellen. Bij de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel aan de betrokkene, kan het betalend organisme het onverschuldigd karakter van de reeds verleende prestaties immers pas vaststellen nadat de buitenlandse beslissing aan het betalend organisme is ter kennis gebracht. Met het bijzonder beginpunt van de verjaringstermijn heeft de wetgever willen voorkomen dat de terugvordering van de onverschuldigde prestaties zou verjaren voordat het betalend organisme kon vaststellen dat de toegekende prestaties niet verschuldigd waren.

De terugvordering van het integraal aan verweester onverschuldigd uitbetaalde rustpensioen voor de periode vanaf 1 augustus 2004 tot 14 december 2015 verjaart derhalve pas door verloop van drie jaar vanaf 14 december 2015, zijnde de datum waarop eiser in kennis werd gesteld van het feit dat aan verweester een Nederlands AOW-pensioen werd uitbetaald.

4.1. De appelrechters beslisten derhalve terecht dat de verjaringstermijn van de onverschuldigde betalingen aan verweester begon te lopen op 14 december 2015, datum waarop eiser in kennis werd gesteld van het feit dat verweester een buitenlands rustpensioen genoot (sedert 1 augustus 2004) (bestreden arrest p. 10, randnummer 11).

4.2. De appelrechters konden echter niet naar recht oordelen dat de onverschuldigd betaalde prestaties enkel kunnen worden teruggevorderd vanaf 21 januari 2013 ingevolge stuiting van de

driejarige verjaringstermijn door het aangetekend schrijven van 21 januari 2016 en dat de terugvordering van de onrechtmatig ontvangen uitkeringen wordt beperkt tot de periode vanaf 21 januari 2013 (bestreden arrest p. 10, tweede randnummer 11, laatste lid en p. 12, randnummer 15).

Door aldus te beslissen, verklaarden de appelrechters de terugvordering van de onverschuldigd aan verweerster uitbetaalde pensioenen in de periode van 1 augustus 2004 tot 21 januari 2013 verjaard (1), terwijl eiser het onverschuldigd karakter van de in die periode betaalde pensioenen pas kon vaststellen vanaf 14 december 2015 (2) en de wetgever met het bijzonder beginpunt van de verjaringstermijn van artikel 21, §3, tweede lid, van de wet van 13 juni 1966 heeft willen voorkomen dat de terugvordering van de onverschuldigde prestaties zou verjaren voordat de uitbetalingsinstelling kon vaststellen dat de toegekende prestaties niet verschuldigd waren (3).

Door op voormelde gronden de terugvordering van de onrechtmatig ontvangen uitkeringen te beperken tot de periode vanaf 21 januari 2013 en de tegeneis van eiser af te wijzen in zoverre deze een ruimere omvang had dan de terugvordering voor de periode van 21 januari 2013 tot 21 januari 2016, hebben de appelrechters artikel 21, §3, eerste, tweede en derde lid, van de wet van 13 juni 1966 en, voor zoveel als nodig, tevens artikel 21, §4, van de wet van 13 juni 1966 geschonden.

TOELICHTING

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 21, §3, tweede lid, van de wet van 13 juni 1966 volgt dat de wetgever met de termen "**vanaf de datum van de beslissing**" bedoeld heeft dat de verjaringstermijn begint te lopen **vanaf de kennisgeving van de beslissing aan de betrokkene en aan het uitbetalend organisme dat de betaling heeft verricht die wegens die toekenning of verhoging onverschuldigd is gebleken** (Cass. 6 november 2006, Arr. Cass.

2006, 2235; Cass. 8 mei 2006, Arr. Cass. 2006, 1056; Cass. 21 november 2005, Arr. Cass. 2005, 2302; Cass. 3 november 2003, Arr. Cass. 2003, 2029; Cass. 14 december 1998, Arr. Cass. 1998, 1123).

Door te voorzien in deze bijzondere aanvangsdatum heeft de wetgever willen voorkomen dat de vordering tot terugbetaling van de onverschuldigde prestaties verjaard zou zijn vooraleer het uitbetalend organisme het onverschuldigd karakter van de verleende prestaties heeft kunnen vaststellen. Bij de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel aan de betrokkene, kan het betalend organisme het onverschuldigd karakter van de reeds verleende prestaties immers pas vaststellen nadat de buitenlandse beslissing aan het betalend organisme is ter kennis gebracht. Met het bijzonder beginpunt van de verjaringstermijn heeft de wetgever willen voorkomen dat de terugvordering van de onverschuldigde prestaties zou verjaren voordat het betalend organisme kon vaststellen dat de toegekende prestaties niet verschuldigd waren (Cass. 6 november 2006, Arr. Cass. 2006, 2235; Cass. 21 november 2005, Arr. Cass. 2005, 2302; Cass. 3 november 2003, Arr. Cass. 2003, 2029).

BIJ DEZE BESCHOUWINGEN,

Besluit voor eiser ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie dat het U behage, Hooggeachte Dames en Heren, het bestreden arrest te vernietigen en de zaak en partijen te verwijzen naar een ander arbeidshof, kosten als naar recht.

Brussel, 17 september 2019.

NIET VERBETERDE KOPIE